

štavanja. Drugim riječima, naš autor ne teži za znanstvenim i kritičkim stilom, nego za jasnoćom i, što je vrlo važno, za objektivnošću informacije.

Svakoj religiji Kustić prilazi s dubokim poštovanjem i ozbiljnošću. Jer svaka, ističe on, »pruža ili nastoji pružiti odgovore na najdublja pitanja koja čovjek postavlja pred zagonetkom svoga života i svoje sudbine. Svaka na svoj način nastoji čovjeku dati snage da podnese bol, svjetlo za čestitiji život, okrepu pred licem smrti... Zato svaka religija«, zaključuje Kustić, »zaslužuje da je s poštovanjem proučajemo« (7). S poštovanjem stoga i naš autor pristupa spomenutim religijama.

Za naše je općinstvo svakako najzanimljiviji dio koji obrađuje istočne religije: budizam, hunduizam i konfucijevstvo, zbog toga što su nam te religije doista vrlo malo poznate. A značajne su to i velike religije; stare su više tisućljeća i još su i danas vitalne. Na mahove se čini da su to veliki etički ili, bolje, humanistički moralni sustavi, koji na temelju ljudske mudrosti i prosvjetljene religiozne intuicije poniru u sudbinska pitanja čovjeka i u mističnom zrenju ljudske sudbine prelaze u svijet religijske i religiozne stvarnosti. Nedovoljno diferencirane u svojim shvaćanjima Bitka, odnosno Božanstva, i prekogrobnog života ove su religije više okrenute životnoj mudrosti nego religioznoj inspiraciji. Njihova introvertiranost i irenistička pasivnost otkrivaju životni smisao u vlastitom samosvladavanju i kreposnom življenju, ne zanima ih vanjski svijet koliko unutarnja svijest; draža im je religiozna mistika i asketska praksa nego teoretsko kodificiranje moralnih i teološko-filozofskih zasada. Velik broj sekta i božanstava stvara od istočnih religija široku, ali tihu rijeku smirenosti i povjerenja u ovozemaljsku i prekogrobnu sudbinu čovjeka, pa ma kako bila mučna i neizvjesna.

Hvale je vrijedno što je autor u ovoj knjizi donio nekoliko odlomaka izvornih tekstova iz hinduističke, budističke, konfucijevske i taoističke religijske literature. Susrećemo se tako, iako samo u odlomcima, s bogatom starom religijskom mudrošću Dalekog Istoka.

Istim žarom i objektivnosti, kojima je pristupio istočnim religijama, Kustić pristupa i židovskoj religiji. U kratkim potezima otkriva njihov povijesni tok i temeljne religiozne poruke. O kršćanstvu, budući da nam je ono dovoljno poznato, pisac ne raspravlja potanje, nego ga se dodiruje samo u osnovnim postavkama vjere i nade.

Na kraju bismo posebno pohvalili autorovu nepristranost, objektivnost u izlaganju. Jer, iako nas upozorava »da je to pogled iz kršćanstva« (94), odmah dodaje da je »svaka religija u svojoj izvornosti lijepa, svaka je umjetnina ljudskog duha i ponos čovječanstva« (94).

Moramo požaliti što ova Kustićeva knjiga nije veća i iscrpnija, ali moramo i potvrditi da je i ovakva kakva je vrijedna informacija i, što je svakako važno, putokaz za nove radove i kritičke sinteze na tom području.

OD KOMPROMISA DO LJUBAVI

Ivan Golub, Od kompromisa do ljubavi, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1975.

Domagoj Šubić

Prof. Golub je dobro poznat našem općinstvu. Često se javlja, gotovo u svim našim revijama, i istodobno objavljuje samostalna djela. Nedavno je sabrao nekoliko svojih članaka — o nekima se svojedobno vodila rasprava na stranicama *Kane* — i KS ih je izdala pod zajedničkim naslovom *Od kompromisa*

do ljubavi. Susrećemo se, dakle, s piscem prokušana stila i domišljenih pogleda.

I, stvarno, zanimljiva je ova Golubova knjižica. I po stilu i po sadržaju. Neki je smatraju izazovnom. I nisu pogriješili. Samo moramo dodati: njezin je izazov zdrav, potreban i, dakako, koristan. Takvih bi nam izazova i upozorenja trebalo mnogo više. Jer, dok se samodopadljivo gledamo u svojemu ogledalu, pričinjamo se sami sebi ljepšima, boljima. Kad nas, međutim, netko osvijetli iz »drugog kuta« ili nam pruži neko ne-konvencionalno ogledalo, onda nas se neugodno doimlje stvarna slika.

Pisani vjerojatno za našu obiteljsku reviju, za *Kanu*, prilozi u ovoj knjižici odišu laganim novinarskim stilom. No njihova zgusnutost i poruka nadilaze publicističku maniru pisanja. Bogato su teološki fundirani, a uz to životno, funkcionalistički usmjereni. Misli su shvatljive, zbijene, uvjerljive. Ni traga konvencionalnosti, ni malo pretjeranosti; jedra, skladno ukomponirana misao nenametljivo upozorava, sili na razmišljanje upirući prstom »prema sebi« i »od sebe«. Za ilustraciju ćemo navesti glavne naslove: *Za zemlju, Život sazdan od kompromisa, Prstom od sebe, Prstom prema sebi, Deset zala poglavara, Za ljubav*. Neobični, ali vrlo konkretni naslovi. Takva je i njihova obrada.

Kako vidimo, prof. Golub je u ovoj brošuri zahvatio nekoliko običnih, svakodnevnih pitanja. Ali baš zato što su svakodnevna, bar po svojem osnovnom niže i poruci, ona izazovno zadiru u životno tkivo, u ustaljene navike i shvaćanja. Autor ne ide za tim da uspava čitatelja, nego da ga probudi. Polazeći od biblijske povezanosti zemlje i neba, on se preko životnog dijaloga i kompromisa, odbacivanja krivih bogova, religiozne ne-vjere, pretjeranog sebeljublja i nepogrešivosti, veličine i slabosti auktoriteta, promašenosti fanatizma... suočava s različitim shvaćanjima i reagiranjima, da bi na taj način istakao složenost životne istine koja je satkana od višestrukog tkiva. Golub znalacki pristupa promatranju i raščlanjivanju kršćanske ili, točnije, ljudske stvarnosti; iznosi lica i naličja i upućuje na životne sinteze. No, što je svaka-ko važno, on ne docira, nego potiče na razmišljanje. To je razlogom da je ova njegova knjižica izašla u nizu *Metanoja* (br. 42).

MARIJINA PORUKA

Celestin Tomić, *Marijina poruka*, Provincijalat franjevac konventualaca, Zagreb, 1975.

D. D.Ž.

Marijina poruka — nova je knjiga dra Celestina Tomića. Franjevac konventualac, profesor na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, Tomić je dobro poznat našoj čitalačkoj publici. Njegov jednostavan i jasan stil, profesorska dorečenost i obaviještenost u biblijskim znanostima iz dana u dan obogaćuju našu teološku, poglavito biblijsku literaturu. Susrećemo ga gotovo u svim našim časopisima, posebno u *Veritasu*; čest je suradnik i *Crkve u svijetu*. Značajne su u tom pogledu i njegove nedavno objavljene knjige: *Evandjelje djetinjstva Isusova* (1971), *Psalmi* (1973), *Uzvišena tajna* (1974). I ova najnovija Tomićeva knjiga, kako ćemo još vidjeti, svrstava se u stvari u isto područje, u biblijsku poruku.

Pisana ili, točnije, raspoređena u stilu svibanjskih nagovora o Mariji, Tomićeva je *Marijina poruka* u praktičnom smislu namijenjena širenju i produbljivanju Marijine pobožnosti. S tog gledišta čovjek bi na prvi mah pomislio da se radi o običnoj propovjedničkoj marijanskoj literaturi. No kad se počne čitati i kad se dublje zađe u poruku ove knjige, onda se vidi da je ona po svojoj namjeni i obradi novi važan prilog mariologiji na našem području. U